

“Uživam u lijepom ponašanju”- rješavanje konfliktnih situacija u prvom razredu kroz akciju i vođenje

Kroz svakodnevno vođenje plakata lijepog ponašanja učenici su razvijali svijest o sopstvenim postupcima, učili rješavati konflikte i prepoznavati poželjno ponašanje, što je doprinijelo pozitivnoj atmosferi u razredu i jačanju međusobnog poštovanja.

Pedagoška uvjerenja

Obrazovanje i vaspitanje su oduvijek usko povezani. Nastavnik koji svakodnevno posvećuje vrijeme obrazovanju učenika, dio vremena posvećuje i vaspitanju (pomaže učenicima u usvajanju pravila lijepog ponašanja, socijalizaciji, uklapanju u novu sredinu, insistira na lijepom druženju, međusobnom poštovanju i empatiji) ali rjeđe vodi evidenciju o tome sem na časovima Odjeljenjske zajednice kada je to planirano. Učenici, kada dođu u prvi razred, imaju zahtjevan zadatak a to je uspostaviti dobre odnose sa svojim novim prijateljima i učiteljem. Da bi što uspješnije i bezbolnije prevazišli ovaj adaptacioni period potrebno je dobro nastavničko vodstvo i pozitivna disciplina uz koju će se osjećati bezbjedno, prevazići će probleme sa kojima se susreću a samim tim će se stvoriti dobri uslovi za ovladavanje predviđenim nastavnim sadržajima, dugoročno će usvojiti pravila lijepog ponašanja u kolektivu koja će im koristiti u komunikaciji, učenju i učešću u školskom životu.

POLAZIŠTA

Školske 2018/19. sam pvela prvi razred. S obzirom na uzrasne karakteristike prvaka, zapazila sam nekoliko problema u ostvarivanju komunikacije među učenicima – visok stepen bučnosti u razredu, nesposobnost rješavanja problema mirnim putem i tendenciju ka stvaranju negativnog takmičarskog duha. Način rada u prvom razredu je specifičan. Učenici rade u centrima učenja i nemoguće je posvetiti im pažnju istovremeno a s obzirom na način rada i izbor centara i za određeni dan i disciplina u odjeljenju varira. Takođe, u uvodnoj aktivnosti dok svi sjede u krugu, s obzirom na brojno stanje u odjeljenju (25 učenika), teško je privući pažnju i umiriti ih kako bi počeli sa aktivnostima predviđenim za taj dan. Učenici vole druženje, svoje nove prijatelje, ali kako je škola za njih jedna novina, potrebno je bilo staviti granice do kojih mogu ići.

CILJ I ŽELJENI ISHODI

Cilj moje prakse je pomoći učenicima da se socijalizuju, uklope u novu sredinu, ostvare prihvatljivu komunikaciju s vršnjacima i nauče primjenjivati poželjna pravila ponašanja u školi. Dakle, cilj je prvenstveno vaspitne prirode: podstaći učenike da kritički razmišljaju o lijepom ponašanju, pomaganju drugima, mirnom rješavanju konflikata, pronalaženju zajedničkog rješenja problema, ali i obrazovne – stvoriti povoljnu klimu u odjeljenju koja je uslov za rad i uspješno učenje.

DETALJAN OPIS REALIZACIJE

Strategija ostvarenja ciljeva projekta obuhvatala je niz koraka :

- proučavanje literature o razvojnim karakteristikama šestogodišnjaka
- uključivanje roditelja u projekat
- upoznavanje učenika sa pravilima ponašanja u školi
- dogovor o „Plakatu lijepog ponašanja“
- edukaciju o vršnjačkom nasilju
- „Bonton“
- čitanje odabranih priča
- „Lijepe i ružne riječi“
- igrokaze „Malih savjetnika“
- točak rješavanja problema
- dodjela medalja

- Kako bih uspješnije ostvarila cilj krenula sam od detaljnog izučavanja razvojnih karakteristika šestogodišnjaka. Za ovu priliku koristila sam priručnik Step by step-a: Stvaranje učionica u kojima dijete ima centralnu ulogu (6-7 godina), Kate BURKE Walsh iz 1998.godine. U ovom uzrastu učenik koristi neobuzdan jezik i jezik uzbuđenja pa njegovo ponašanje treba da bude društveno prihvatljivo, učenici trebaju da imaju mogućnost da izraze različita osjećanja na prihvatljiv način. Učenik u ovom uzrastu tužaka, prigovara pa sam insistirala svakodnevno na kulturi, toleranciji, razumijevanju, prepoznavanju loših oblika ponašanja i razlikovanju namjernog od nenamjernog ponašanja i sl. Uzevši u obzir razvojne karakteristike šestogodišnjaka postavila sam izvjesna

ograničenja: npr. bučnost tolerisati samo na nivou planiranih aktivnosti, recimo u sportskim aktivnostima. U ovom uzrastu učenici žure u radu i bitan im je kvantitet – insistirati na kvalitetu, istrajnosti i upornosti u izvršavanju zadataka. Primjetno je takmičarstvo koje bi trebalo njegovati na časovima sporta a suzbijati ono koje se odnosi na to ko će prije stati u red kada dolazi do nesuglasica, svađa i guranja što je potpuno neprihvatljivo.

- Na roditeljskom sastanku sam upoznala roditelje sa atmosferom u odjeljenju i predočila im cilj ovog projekta. Roditelji su razumjeli značaj projekta, podržali su ga i intenzivnije su se uključili u vaspitni rad.

Pomagali su mi u usmjeravanju učenika razgovorima kod kuće i redovnim informativnim savjetovanjima u školi.

- Na samom početku učenike sam upoznala sa pravilima ponašanja u školi. Iako su im pravila bila prilično poznata veći dio njih nije ih se pridržavao. Odlučila sam ih, na neki način „nametnuti“, kako bi se tih pravila učenici svakodnevno pridržavali.

- Da bih to postigla dogovorila sam se sa učenicima da ćemo napraviti „Plakat lijepog ponašanja“. Odlučila sam se za svakodnevnu rutinu popunjavanja plakata lijepog ponašanja na kraju dana. U nastavi sam birala odgovarajuće aktivnosti zbog kojih bi učenici počeli o tome razmišljati kao o nečemu važnom. Insistirala sam na pripadnosti grupi jer samo ako učenici znaju da su dio nečega važnog onda se i ponašaju tako da zajedničkim snagama ostvare konačni cilj. Naime, svaki učenik je za svaki dan dobijao kartončić odgovarajuće boje a svaka grupa je na kraju sedmice dobijala karton odgovarajuće boje na osnovu opšteg utiska za tu sedmicu, u poređenju sa ostalim grupama. Napomenuću da su učenici bili podijeljeni u četiri heterogene grupe koje istovremeno rade u različitim centrima učenja.

- Kroz niz aktivnosti sam provela edukaciju učenika o vršnjačkom nasilju, a nakon toga kroz igrolike aktivnosti sam ih upoznala sa pravilima ponašanja po bontonu u različitim situacijama.

- Kroz različite priče upoznala sam učenike sa različitim problemima u ponašanju a zatim smo ih zajednički riješili. Naučili smo razlikovati namjerno od nenamjernog ponašanja razgovarajući o njemu od prilike do prilike. Naučili smo razliku između lijepih i ružnih riječi.

- U projekat sam uključila i starije učenike – Male savjetnike koji su različitim igrokazima pomogli prvačićima da razlikuju poželjno i nepoželjno ponašanje. U nekim igrokazima su prvačići učestvovali.

- Koristili smo različite prilike da razgovaramo o lijepom ponašanju i na licu mjesta ispravljali greške. Na zidu smo naljepili točak rješavanja problema na kome su bili jasno istaknuti načini koje mogu izabrati kao obrasce u ponašanju.

- Na kraju svakog dana učenici su dobijali zasluženi, jedan od kartona (zeleni, žuti ili crveni) i naučili da samostalno, bez ljutnje, procjenjuju kada su zaista pretjerali. Zeleni smajli su dobijali učenici koje sam vrlo rijetko ili nisam nikako opominjala, žuti učenici koje sam opomenula više puta u toku dana, jer su na neki način ometali rad na nastavi, a crveni karton, učenici koji su se ponašali na načine koji se ne mogu tolerisati, koje smo željeli suzbiti. Moj konačni cilj bio je motivisati ih za rad tako što ću njihove razvojne karakteristike dovesti na nivo prihvatljivosti. Na kraju svakog mjeseca učenici sa najvećim brojem zelenih smajlija su dobijali medalje koje sam prethodno izrađivala od

kartona. Medalje su bile podsticajnog karaktera, vid pohvale za lijepo ponašanje. Cilj je bio podstaći sve učenike da izaberu lijepe načine komunikacije i da konfliktne svedemo na najmanju mjeru. Ne dobiti medalju nije značilo da učenici nisu dobri jer se ne ponašaju lijepo, već da trebaju usvojiti određena pravila ponašanja što će biti od koristi za cijelo odjeljenje a najviše za njih same.

EFEKTI; POSTIGNUTI REZULTATI

- Jedan od najvećih izazova je bio naučiti učenike da kritički razmišljaju o različitim oblicima ponašanja i da odlučuju o rješenjima problema i mogućim opomenama za kršenja pravila. To je, svakako, značilo da nauče da nije toliko loše pogriješiti već da žuti ili crveni karton znače da drugi put trebaju razmišljati o svojim postupcima, osvijestiti ih da postoje i bolji načini reagovanja na određene situacije. Cilj je bio izbjeći rješavanje problema fizičkim putem koje je bilo primjećeno kod nekolicine učenika. U početku je to išlo teže ali medalje koje bi dobili učenici sa najvećim brojem zelenih kartona na kraju mjeseca natjerale su i ostale da počnu u pozitivnom smjeru razmišljati o svojim postupcima kako bi ih poboljšali. Na kraju godine su učenici koji su imali sve zelene kartone pored medalja za mjesec juni dobili i žute zvjezdice što je bilo posebno priznanje. Ono što me je prvi put prijatno iznenadilo i pokazalo kako su učenici shvatili ono što radimo jeste jedna situacija sa kraja prvog polugodišta. Kada su dobili novogodišnje paketiće od Djeda Mraza i više poklončića koje sam im ja napravila (a taj dan su dobijali i medalje za mjesec decembar), nakon razgovora s njima kada sam ih pitala šta im se najviše svidjelo, odgovorili su da su to medalje. Tada sam shvatila koliko im je to važno, što me je podstaklo da idem dalje i u narednom periodu biram aktivnosti kojima ćemo nastaviti učiti pravila lijepog ponašanja i primjenjivati ih u školi kada god to neka situacija zahtijeva.

- Jedan od najvećih uspjeha u ovom projektu jeste što smo u potpunosti iskorijenili nepoželjne oblike ponašanja, što ih je upravo rutina natjerala da svakodnevno razmišljaju i da na kraju dana insistiraju na dodjeli kartončića, da učestvuju u odlučivanju o tome koji karton će dobiti neki učenik, da obrazlažu razloge za to a onda da skupa odlučimo i razmislimo da li smo prestrogi ili smo donijeli ispravnu odluku.

Učenicima je postalo važno da se lijepo ponašaju što je pozitivno uticalo i na kvalitet rada na nastavi. Sam proces koji smo provodili svakog dana ih je uveseljavao a njihova razvojna karakteristika i jeste da uživaju u procesu i da insistiraju na njemu. Lijepo su se odnosili jedni prema drugima, tiše razgovarali u centrima učenja, naučili da podižu ruku kada žele nešto da pitaju, kažu...

Počeli su da primjećuju lijepo ponašanje u okolini – jedna od učenica je na sportskom terenu primjetila da je dijete palo a da mu je drug prišao i pomogao da ustane a zatim ga zagrlio da ga utješi. Rekla je – Učiteljice, ono je lijepo ponašanje. Naučili su da pospreme učionicu, da se pomire kada dođe do nesuglasica i da uz moju pomoć riješe problem, aktivno su učestvovali u nastavi. Naučili su pravila lijepog ponašanja u komunikaciji s drugima: u bioskopu, pozorištu, prodavnici, na ulici, u nekom prevoznom sredstvu i sl.. Jednom riječju, postigli su mnogo. Roditelji su se takođe uključili u vaspitni rad sa djecom i prenosili mi utiske koje su im učenici

pričavali kod kuće.

Jedna majka na

informativnom razgovoru mi je rekla da joj je sin na dolasku rekao:

- Mama, danas sam dobio žuti karton ali će ti učiteljica ipak reći da sam dobar! Učenici su shvatili cilj i pomagali da ga zajedno realizujemo. To me je ohrabrilo da nastavim dalje jer upravo ovakav način doživljavanja procesa jeste dobar primjer i govori o pozitivnom uticaju. Učenici su dobronamjerno primjećivali i opominjali svoje vršnjake kada bi u nečemu pogriješili i čitav proces su shvatili ozbiljno. Opšti utisak je bio dobar. Nisam imala za cilj strogost i puku poslušnost već učenje odgovornosti, lijepog ponašanja, sklapanje dobrih prijateljstava, uspjeh u radu i adaptaciju na školski život, i u tome sam uspjela.

Ovakav pristup problemu vaspitanja zahtijeva posvećenost i istrajnost učitelja jer je učenicima veoma važno da:

- *budu pohvaljeni za trud i uspjeh,*
- *da učitelj bude pošten prilikom odlučivanja o tome koju boju kartona će učenik dobiti i da u donošenje odluka uključi i učenike,*
- *da porazgovaraju o problemu i da učenici imaju priliku da se poprave, da sami razmišljaju, pronalaze rješenja i učestvuju u čitavom procesu,*
- *da se ritual dodjele kartončića izvodi svakodnevno,*
- *da imaju priliku da budu ono što jesu u dozvoljenim granicama.*

Tags

NIN

Collections

Nominovane prakse

NIN 2019